

Til kommunestyret i Halden kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon med forbehold

Vi har revidert årsregnskapet for Halden kommune som viser et negativt netto driftsresultat på kr 39 029 646. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet.

Etter vår mening oppfyller kommunens årsregnskap, med unntak av virkningen av forholdet som er omtalt i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*», gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen med forbehold

Det er avdekket følgende avvik i skjema Bevilgningsoversikt - drift (regnskap) mellom opprinnelig budsjett, som er registrert kommunens regnskapssystem, og vedtatt budsjettskjema i kommunestyrets sak 127/22:

- Linje 4 - Andre generelle driftsinntekter kr 60,3 mill. Dette avviket har oppstått som følge av ulik tolkning av KOSTRA-veileder mellom Framsikt¹ og kommunens regnskapssystem.
- Linje 13 – Renteutgifter og linjene 18-22 Disponering eller dekning av netto driftsresultat på tilsammen kr 23,9 mill. Administrasjonen og politikere har operert med to ulike versjoner av budsjettskjemaet. Administrasjonens siste korrigeringer, mellom behandling i formannskap og kommunestyre, ble ikke innarbeidet i budsjettdokumentet som ble oversendt til politisk behandling.

I kommunens balanse er det bokført utlån til Halden Byutvikling AS på kr 52, 5 mill. samt påløpte renter på kr 10,4 mill.

Vi viser til note 18 Vesentlige forhold, hvor det fremkommer at avtalen mellom Halden Byutvikling AS og Condovita AS om salg av tomtene ble avsluttet i starten av 2023. I starten av 2024 ble det gjennomført en verdivurdering av tomtene som viser en samlet verdi på kr 77,6 mill.

¹ Et digitalt verktøy for blant annet analyse, budsjettering, rapportering og politikermedvirkning.

Det er vesentlig usikkerhet knyttet til verdi ved eventuell innfrielse av utlånet. Det at avtalen med tidligere kjøper er opphevet i 2023 forsterker usikkerheten betydelig.

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi uttaler oss om årsberetningen datert 31.3.2024 og har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen, med unntak av forholdet omtalt i avsnittet ovenfor,

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til revisjonsberetning nr. 1 på følgende nettside:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Halden kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon med forbehold

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi, med unntak av forholdet som er beskrevet i avsnittet «Grunnlag for konklusjon med forbehold» nedenfor, ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Forholdet som er omtalt i avsnittet «Grunnlag for konklusjonen med forbehold» under vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet ovenfor, innebærer etter vår mening vesentlige usikkerhet vedrørende kommunens vedtatt budsjettskjema Bevilgningsoversikt - drift (regnskap). Forholdet innebærer etter vår mening svikt i kommunens internkontroll eller svakheter i praksis vedrørende budsjettbehandling. Det er også vesentlig usikkerhet vedrørende verdien av kommunens utlån til Halden Byutvikling AS.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til revisjonsberetning nr. 1 på følgende nettside:

www.nkrf.no/revisionsberetninger

Andre forhold

Administrasjonen har tatt opp lån på kr 720 000 000 i 2023. Kommunestyret har for 2023 vedtatt låneopptak på til sammen kr 709 867 000². Vi har ikke opplysninger om at kommunestyret har behandlet andre låneopptak i 2023. Revisjonen anser derfor at låneopptak utover kr 709 867 000 er gjennomført uten nødvendige fullmakter fra kommunestyret og i strid med kommunelovens bestemmelser. Vi viser til note 10 der det opplyses om forholdet.

Rolvsøy, 15.4.2024

Jolanta Betker
oppdragsansvarlig revisor

² I sakene 127/2022, 23/2023, 27/2023, 51/2023 og 113/2023

